

Toplumsal yaşamın ironisi; aile...

Sanatın tüm alanlarıyla türlerinde olduğu gibi yeme içmeden barınmaya, sağlığa, eğitime yaşamın her uzantısında ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Belli ki daha sürecek. Bu anlamda yaşananlar neredeyse işkence. Ne ki bunu göğüslemek çileye dönüşüyor insan için...

Ekonomik krizin edebiyata da uzandığı, yazardan yayınevine, okurdan kitabevine büyük sıkıntı yaşandığı, buna bağlı sorunlarla boğuşulduğu biliniyor. Tiyatroların perde açmaya giriştiği, yeni mevsim için sinemaların, sergi-konser salonlarının izleyicisiyle buluşmaya hazırlandığı bir dönemde sorunlar birbiri üzerine katlanıp yığılıyor, giderek içinden çıkılmaz hâl alıyor.

Bu kaotik sıkıntının üzerine milyon milyon çocuk-geçen nüfusun okul yoluna düştüğü de göz önüne alındığında kapıda güçlüklerle dolu bir mevsimin bizi beklediği açık.

ROMANDA GEZİNER VERİMLİ DÜNYA; AİLE...

Aileler, gelen koyu kış günlerinde sanat-edebiyata ne ölçüde yer ayıracak, kahırlı yaşam mücadelesi, olanca ağırlığıyla sırtlarına binmişken ne yapacak?

Aile, bu yanıyla roman sanatının da ilgi odağında olmayı sürdürüyor hep.

Geçmişten günümüze geçirdiği toplumsal, sınıfsal, ekonomik, hukuksal vb. değişimler bağlamında aile olgusu, yazarlarca roman evrenine de taşıyor. Nitekim dünya edebiyatı kadar bizden de sayılamayacak örneklerle karşılaşmak olanaklı. Bu çerçevede yaşantısal oluntu, toplumsal-kültürel değişim dizi biçiminde yer buluyor **anlatıda**. Özellikle savrulma, çatışma, hesaplaşma, derin yarılmalar yansıyor. İşte Şiir Erkök Yılmaz, bütün bunların göstereni bağlamında bir romanla geliyor.

ŞİİR ERKÖK YILMAZ; "AİLE İÇİ MUHABBET"...

Şiir Erkök Yılmaz'ın yirmi iki yıl sonra yayımladığı ikinci romanı Aile İçi Muhabbet (YKY, 2018), 1960 başlarında bir

babanın, "suyun başında olma" hayaliyle Erzurum'dan Ankara'ya göçürdüğü üçü kız, ikisi erkek beş çocuklu Güven ailesinin başkentte var olma, kendini kanıtlanma, sınıf atlama çabası kadar savrulması na da yer açıyor.

En büyükle en küçük iki erkek, toplumsal cinsiyet olgusuna dayalı görece bağımsızlık yaşarken kızlar cendere içinde kısıp kalmıştır. Evlenip kendi düzenini kursa da babanın ölümü sonrasında annenin biçtiği "evin erkeği" rolünden ötürü ağabey de bu ökseden kurtulamaz. Sonradan gelin de katılır buna. Kızlarsa kendilerini gerçekleştirme kavgası sürdürür hep. Bunu "kadıncı bakış"ıyla bir tek küçük kız başaracaktır ama.

Yazar, yuvarlamayla yarım yüzyıl önceye odaklandığı **anlatısmı**, aykırı gerçekçi edayla kuruyor. Bu anlamda soğukkanlı duruşla yabancılaştırma örüntülü grotesk **anlatıma** yaslanırken hem karakterlerin kendi aralarındaki hem de üst **anlatıcı** konumunda kendisinin katıldığı alaysamayla bunu alabildiğine havalandırıyor. Bu yanıyla Ayfer Tunç'un Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış **Anlatılan** Kısa Tarihi (2009) adlı romanını anımsamadan edemedim. Ayrıca Tahsin Yücel romanları da çağrılabilir **anlatısal** örtüşürlük açısından.

KIRK YILLIK ÖYKÜ EMEĞİ...

Öyküde kırk yıllık özverili emeğe, sürengeliğe sahip Şiir'in, bu yanından beslenen salkım hikâyeleri de albenileriyle dikkati çekiyor. "Salkım hikâyeye" derken romana dağılıp **anlatı** evreni içine yayılan hikâyelerle hikâye uçlarından söz ediyorum. Öykü değil elbette bunlar ama işini bilen bir öykücünün ürettiği birbirine ilmeklenmiş dantel hikâyeler.

Ne ki bunlardan küçük erkek kardeşe özgülünen hikâyenin, Güven ailesi odağında saparak kendi yürüğü üzerinde ilerlemesi, bunun sayfalarca sürüp ro-

Şiir Erkök Yılmaz

NEGATİ SAVAS

manın sekizde biri boyutuna ulaşması, görece aks çatışması yaratmıyor değil. Öte yandan ailenin "bir" numarası olan 'ana'dan çizgisellik lekesi de sizabiliyor arada. Zaten "her şey sorun(dur) bu ailede" (s. 138). Kendi

kızı için bile lafını sakınmaz ana: "Ya evlenir gider ya da bu evden gider." Küçük kız, elde olmadan düşünür: "İnsanların özgürlüğü bir kafesten bir diğerine uçmak mıdır yalnızca?" (s. 120, 121). Bu tipik analığına karşın, Bayan Güven başarılı bir roman karakteri bağlamında alınmalı yine de Anadolu kadınının simgesi olarak.

Türünde sağlam çatılmış bir kurmaca Aile İçi Muhabbet. Özellikle kız kardeşlerde, hele üç kız kardeşten kalkılarak yapılan göndergeyle metnin Çehovvari iç derinlik kazandığı, yazarın bu yönde belirgin yükseklik sergilediği ama bunun için asla melodramatik uçlara savrulmadığı söylenebilir.

Gerçekten onca güleğenlik karşısında acısını dışa salabiliyor bu hünerli metin. Bütün bunlar hoş esintilere yol açıyor elbette. Öte yandan giderek dramatik bir sahne oyunu izleniyor duygusu da alınmıyor değil romandan. Tiyatromuzda bununla örtüşebilecek pek çok oyun bulunduğunu ekleyeyim. Evet, sonuçta yer yer gülünerek okunan, her okurun sevebileceği içli bir roman Şiir Erkök Yılmaz'dan: Aile İçi Muhabbet. ■